

Berki Gábor

berkigabor@t-online.hu

ELEKTRONIKAI HADVISELÉS A YOM KIPPUR HÁBORÚBAN

Absztrakt

A negyedik arab-izraeli háború (közismertebb nevén a Yom Kippur háború) előtt az arab országok jelentős fejlesztéseket hajtottak végre a hadseregekben, a légvédelemben és az elektronikai hadviselés területén is. 1973-ban megpróbálták visszafoglalni az izraeliek által 1967-ben, a hatnapos háborúban megszállt területeket. Új fegyvereikkel és harceljárásaikkal sikerült is meglepni Izraelt.

In the run-up to the Fourth Arab-Israeli War (also known as the Yom Kippur War), Arab countries undertook major reforms to develop their military forces including their air forces and electronic warfare capability. In 1973, Arab forces tried to reoccupy territories held by Israel since the 1967 Six-Day War. New Arab weaponry and battle manoeuvres succeeded in taking Israel by surprise.

Kulcsszavak: *Yom Kippur háború, elektronikai hadviselés, Közel-Kelet, arab-izraeli konfliktus ~ Yom Kippur war, electronic warfare, Middle-East, Arab-Israeli conflict*

ELEKTRONIKAI HADVISELÉSSSEL KAPCSOLATOS FEJLESZTÉSEK

A hatnapos háborút követően – mint azt előző cikkemben leírtam – Izrael jelentős területeket elfoglalva megerősödött, míg az arab államok hatalmas katonai veszteségeket könyvelhettek el. Számukra nem csak a pótlás, hanem a minőségi fejlesztés is elsőrendű szempont lett. Újjá kellett szervezni a fegyveres erőket, korszerűsíteni kellett a kiképzési rendszert, fokozni a harckészültséget és új technikákat kellett rendszerbe állítani. Ebbe beletartozott az elektronikai hadviselési képességek megerősítése is. Az előző háború tanulságait levonva, intenzívvé vált a rádióelektronikai szakcsapatok felállítása, kiképzése, a megfelelő harceljárások kidolgozása. A Szovjetuniótól beszerzett eszközökkel lehetővé vált, hogy az Izraeli haderő híradástechnikai eszközeit, összeköttetését felderítsék és zavarással lefogják, attól függetlenül, hogy milyen hullámtartományban üzemelnek. A légierőt olyan speciális

repülőkötelekkel erősítették meg, amelyek rádiótechnikai felderítőeszközökkel, rádiólokációs zavaró berendezésekkel és passzív rádiólokációs zavarokat létesítő dipolszóró automatákkal szerelték fel. [1]

Rövid idő alatt pótolták a háborús veszteségeket, 1968-ra az egyiptomi haderő mind mennyiségileg, mind minőségileg meghaladta a háború előtti szintet. Nagy hangsúlyt fektettek a légierő és a légvédelem fejlesztésére. Az egyiptomi légierő mintegy 110 db MiG 21-es és 80 db MiG-19-es vadászt, 120 db MiG-17F/PF és 40 db Szu-7-es vadászbombázót, valamint 40 db IL-28-as és 10 db Tu-16-os bombázót kapott. A légvédelem SA-2 és SA-3 rakétaütegek tucatjait telepítette a Csatorna és Kairó közötti területekre. Szíria szintén komoly fejlesztést kapott a szovjet fegyverekből. [2]



1. kép. SA-3 rakétaüteg [8]

Szintén szovjet segítséggel kialakítottak egy távolfelderítő lokátor hálózatot, amely a kor legfejlettebb, P-12-es radarjaiból állt, és amely az elődjeinél nagyobb hatótávolságú, pontosabb és zavarvédettebb volt. 1969. december 26-án éjjel egy izraeli kommandó Ras Gharib közelében megtámadott egy ilyen lokátor állomást, majd a lokátort szétszedték, helikopterre tették és elvitték. Átvizsgálásából igen sok, hasznos információt szereztek, amelyet később fel is használtak az elektronikai hadviselés során. [3]

Izraeli oldalon is folyt a fejlesztés, a hat napos háború miatt, a nemzetközi tiltakozás okán a franciák nem szállították le a beígért Mirage-5-ös vadászgépeket. A francia embargót kihasználva az Egyesült Államok kezdett fegyvereket szállítani Izraelnek. Kaptak légvédelmi rakétarendszereket és könnyű csatarepülőket is. A Sinai-félszigeten kiépítették a Bar-Lev-vonalat, amely egy erődrendszer volt és a csatorna partján futott.

Az 1967 és 1973 közötti átmeneti időszak az arab országok részéről egyértelműen a következő háborúra történő felkészülés időszaka volt, azonban ezt koránt sem lehet békésnek nevezni. Szinte folyamatosan zajlottak a csatározások földön, vízen, levegőben. Ezen időszakból meg kell említeni az INS Eilat romboló 1967. október 21-i elsüllyesztését, amelyet az egyiptomi haditengerészet egyik Komar osztályú járőrhajáról, két Styx felszín-felszín rakétával hajtottak végre. [3] A kairói hadtörténeti múzeumban két külön terem is foglalkozik ezzel az akcióval. Természetesen a válaszcsepás sem maradt el, az izraeliek haditengerészeti támaszpontokat és kőolaj finomítót támadtak. Az izraeli légierő újonnan beszerzett F-4 Phantom típusú vadászbombázói 1969. november 4-én kora hajnalban 100 méteres magasságban, hangsebesség feletti tempóban áthúztak Kairó fölött. A hangrobbanás ablakok ezreit törte be. 1970-ben szír pilóták követtek el hasonló csínyt Haifában, amire válaszul

Damaszkuszban is fellendült az üvegesek jövedelme, két F-4-esnek köszönhetően. Közben mindkét oldalon gőzerővel folytak a fejlesztések. Az arab országok a csapatlégvédelmük megerősítésén fáradoztak, ehhez a Szovjetunió szállította a láncalpas, önjáró vázra szerelt SA-6 csapatlégvédelmi rakétát, amelyből járművenként hármat helyeztek el. Ezek lokátoros irányítással kis és közepes magasságú légi célok leküzdésére szolgáltak.



2. kép. SA-6 csapatlégvédelmi rakéták [9]

A másik rendszer vállról indítható SA-7 rakétákból állt, melyek infravörös önirányításúak és kis magasságú célok ellen alkalmazhatóak. Ezt a két rakétás rendszert egészítették ki a ZSZU-23-as önjáró légvédelmi gépágyú. Ez a lokátoros tűzvezetésű 23 mm-es, négycsöves fegyver olyannyira jó volt, hogy Izrael a zsákmányolt példányokat hadrendbe is állította.



3. kép. Egy zsákmányolt ZSZU-23-4 az izraeli Yad la-Shiryon múzeumban [10]

Az izraeli fél sem tétlenkedett, az elektronikai hadviselés terén nagy lépést tett, amikor megkapta az Egyesült Államoktól az AN/ALQ-87 és AN/ALQ-101 repülőgépre szerelhető zavarókonténereket. Mindkettőt a General Electric gyártotta, az előbbi egy 1-8 GHz-es frekvenciatartományban működő frekvenciamodulált szélessávú zajzavaró eszköz, utóbbi pedig zajzavaró és válaszzavaró üzemmódban is alkalmazható volt. Ezeket az eszközöket az amerikaiak a vietnami tapasztalatok alapján fejlesztették ki. E két eszközzel sikeresen lehetett blokkolni az ellenséges repülő radarját vagy a földi lokátorokat.

Az az állapot, amely 1970. augusztusáig tartott és a világ War of Attrition-nak, magyarul anyagháborúnak nevezett, a hadipotenciálok fejlesztését, heves harcokat hozott. A következő három év, kicsit nyugalmasabban telt, de ez alatt a hat év alatt az arab országok 189 db harci gépet vesztek, szemben az izraeliek 46 gépes veszteségével. [4] Ez bizonyos szempontból negatív hatással volt az izraeliekre, túlzottan elbízták magukat, nem is gondolták, hogy veszélyben lennének. Ezért a Yom Kippur háború első felében súlyos árat fizettek.

A HÁBORÚ

Yom Kippur, az engesztelés napja. A zsidók egyik legszentebb ünnepe. Ezen a napon szinte megáll az élet Izraelben. Ezt használták ki az arab országok, amikor meglepetésszerű támadást intéztek mindkét fronton a zsidó állam ellen. 1973. október 6-án délután megkezdődött a negyedik arab-izraeli háború.

A harcok három hétig tartottak, és három szakaszra bonthatjuk őket:

- Október 6-9.: az arab hadseregek jól megtervezett, váratlan előrenyomulása, nagy területen történő időszakos tértnyerése.
- Október 10-14.: a mozgósítást követően az izraeli hadseregbe beérkeznek a tartalékosok, elindíthatják az ellentámadásokat, a Golán-fennsíkon sikeresen visszaszorítják a szír csapatokat, a Sínai-félszigeten pedig megállítják az egyiptomi csapatok további előrenyomulását.
- Október 15-25.: a Golán-fennsíkon sikerrel verik vissza a szír támadást, így Izrael újabb egységeket dobhat át az egyiptomi frontra, ahol csapást mérhet az ellenséges csapatokra.

Először bemutatom az egyiptomi front eseményeit, majd a Golán-fennsíkon történeteket.

Harcok a Sínai-félszigeten

Az egyiptomi hadsereg éveken keresztül gyakorolta a Nílus-deltában a csatornán való átkelést. Az, hogy ez nem jutott az izraeli hírszerzés fülébe, kisebb fajta csoda számba vehető. Az izraeliek a csatorna partján nem létesítettek összefüggő műszaki zárat, az átkelés elleni védekezésésként egy bonyolult csővezetéken keresztül napalmot juttattak volna a csatorna vizére, amit egyszerűen lángba borítottak volna. Egyiptomi bűvárok azonban eltömítették ezeket a csővégeket, így ez a fajta védekezés megghiúsult.

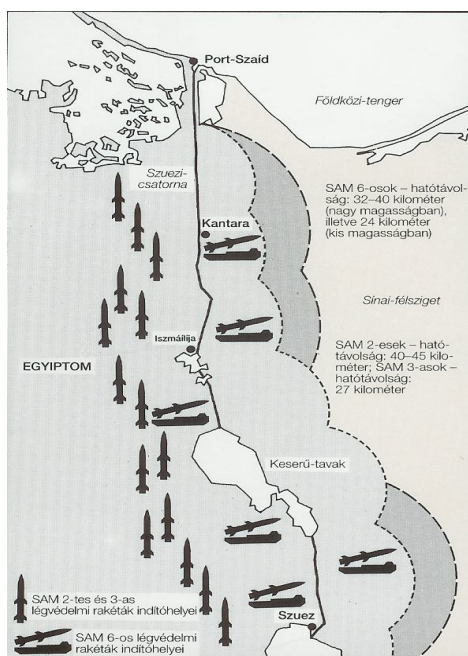
A Szezi-csatornánál 13.50 perckor 1650 löveg zárótüze által támogatva kezdődött meg a háború. Az egyiptomi csapatok első hulláma több száz rohamcsónakon kelt át a csatornán, elsősorban páncéltörő fegyverekkel felszerelt gyalogságot szállítva, akiknek fő feladata az első vonalban védelembe berendezkedett harckocsik és páncélozott járművek semlegesítése volt, amit sikeresen teljesítettek is. A Bar-Lev-vonal homokfalát 10 helyen vízágyúkkal mosták szét, ami körülbelül egyötödére csökkentette az izraeliek által számolt átjutási időt. A második hullám katonáinak fegyverzetét is még főként páncéltörő eszközök alkották, akiknek

fő feladata már az erődök megszállása és az átkelési pontok biztosítása volt. Az első napon több roham- és pontonhidat is vertek a csatornán az egyiptomiak.



4. kép. Az egyiptomi katonák átkelése a nagynyomású fecskendővel nyitott résen [7]

Október 6-a estére körülbelül 80000 egyiptomi kelt át a csatornán és vetette meg a lábát a túlparton. A nap végére átszállították a légvédelmi rakétákat, így a támadó csapatok rakétafedezet alatt nyomulhattak előre.

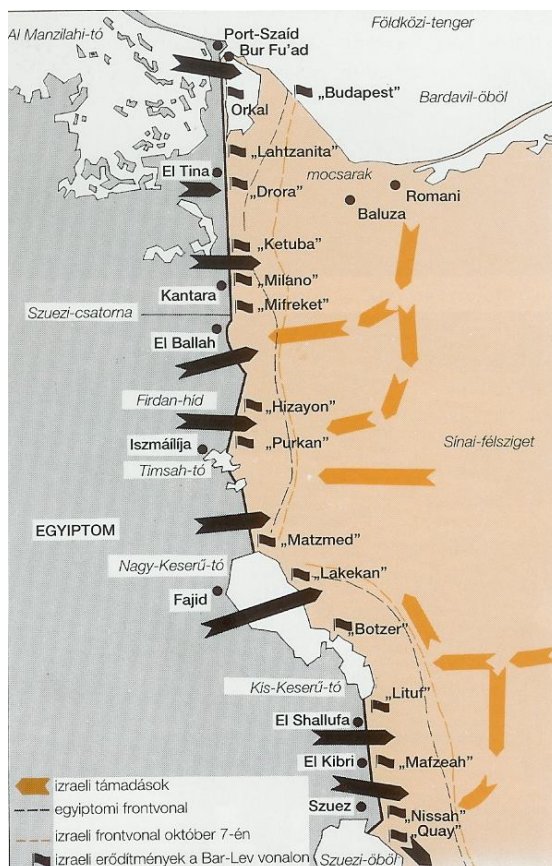


5. kép. Az egyiptomi rakétavédelmi rendszer az átkelés biztosítására [7]

Az izraelieket váratlanul érte a gyors egyiptomi előrenyomulás, és a Bar-Lev-vonal szinte teljes eleste. Az egyiptomi légierő csapásokat mért a félsziget lokátor-, rádió- és zavaróállomásaira, rakétaütegeire valamint három repülőtérre. Az izraeli légierő megpróbálta

akadályozni az átkelést, azonban a hatékonyan kialakított csapatlégvédelem következtében jelentős veszteségeket szenvedtek.

A támadó gyaloghadosztályok átkelésével 5, átlagosan 6-8 km széles és 3-5 km mély hídfő létesült a csatorna keleti partján. Az izraeli kormány elrendelte a teljes mozgósítást és útnak indított két dandárt a csatorna felé.



6. kép. Csapatmozgások a Szezei-csatorna körzetében [7]

Október 7-én az arcvonal teljes szélességében tovább folytak a harcok, az egyiptomi támadó dandárok tovább nyomultak előre, a hídfőállásokat összefüggővé tették és átlagosan 12 km. mélységűre növelték. Elfoglalták a Bar-Lev-vonal néhány újabb erődjét, a nap végére mindössze a legészakibb, a "Budapest" és a legdélibb, a "Quay" maradt izraeli kézen. A nap folyamán a frontra érkezett két páncélos hadosztály, ezzel a Déli Arcvonalon állomásozó izraeli csapatok létszáma kétszeresére emelkedett (5-ről 11 dandárra). A kiválóan működő egyiptomi légvédelem – köszönhetően az izraeli zavarások kivédésének is – nagyszerű munkát végzett, a második napon 22 izraeli gépet lőttek le. [5]

Izrael légicsapásokat mért egyiptomi repülőterekre, de a légvédelem 17 gépet lőtt le. Itt nagy szerepet kaptak az SA-7 rakéták is. A váratlan, nagyarányú veszteségek arra késztette a légierő vezetését, hogy gyors és hatékony ellenintézkedéseket tegyenek. Az infravörös vezérlésű (önirányítású) rakéták ellen kétféle infracsapdával szerelték fel gépeiket. A MEP típusú 9 vetőcsőből állt. Mindegyik vetőcsőben egy-egy ejtőernyőhöz rögzített, speciális keverékből álló, lőszer formájú hőszugárzó volt. A TEP típusú berendezés egy konténer volt, amelyben 5 hőszugárzót lehetett elhelyezni. Ezen eszközök hatékonyságát mi sem bizonyítja jobban, mint hogy alkalmazásukat követően jelentősen csökkent az izraeli veszteség. Előfordult, hogy 66 infravörös vezérlésű rakéta indításával egyetlen egy repülőgépet sem sikerült az egyiptomiaknak megsemmisíteniük. [1]

Az izraeli vezetésben kisebb pánikhangulat alakult ki, hiszen senki sem számolt ilyen méretű egyiptomi és szíriai előrenyomulással. A hadsereg vezetői között sem volt egyetértés a teendőket illetően. Voltak olyan vélemények is, miszerint fel kell adni a Bar-Lev-vonal egészét és vissza kell vonulni egészen a Sínai-félsziget hágóiig, majd a helyzet stabilizálódása után lehet egy ellentámadás tervezését megkezdeni. A másik tábor vezetője Saron tábornok volt, aki azonnali ellentámadást sürgetett.

Végül arra a megoldásra jutottak, hogy utánpótlás szempontjából a Golán-fennsík élvez elsőbbséget, mivel ott nincs hely a visszavonulásra, ezért minél gyorsabban meg kell állítani a szír előrenyomulást. Ezért a Bar-Lev-vonalat kiürítik, kisebb ellentámadásokat indítanak, csak annyira közelítik meg a csatornát, hogy az egyiptomi nehéztüzérség közvetlen tűzésnek még ne legyenek kitéve. Azonban ha a korlátozott ellentámadások során el tudnak jutni a csatorna partjára és ott esetleg el tudnak foglalni egy hidat, akkor átkelhetnek a csatornán és hídfőt alakíthatnak.

Október 8-án az egyiptomi csapatok folytatták erőik átszállítását a csatornán, valamint a hídfőállások megszilárdítását. A terveknek megfelelően az izraeliek megpróbálkoztak egy korlátozott ellencsapással, amely azonban nem vezetett eredményre.

Az elektronikai hadviselés egyik iskolapéldáját hajtotta végre az izraeli haditengerészet október 9-én Baltim térségében az egyiptomiak ellen. A vízfelület közelében Cobra típusú helikopterekkel tengeri célokat imitáltak oly módon, hogy a helikopterek vízközben a hadihajók sebességével haladtak és rádiókészülékeiket a haditengerészeti rádióforgalmi hálóban üzemeltették. Az egyiptomi hajófedélzeti lokátorok és rádiófelderítők észlelték a jeleket, majd torpedónaszádokról rakétákat indítottak a hadihajóknak vélt célok ellen. Az izraeli helikopterek a rakéták indítását észlelve dipolfelhőt lőttek ki és hirtelen emelkedni kezdtek. Az egyiptomiak elvesztették a célokat, amit úgy értékeltek, hogy megsemmisítették azokat. Eközben a Cobra helikopterek csapást mértek a naszádokra, amelyek közül hármat el is süllyesztettek.[1]

Október 9-13-a között a front vonalában lényeges változás nem történt, a vonalak nagyjából megmerevedtek. Több kisebb támadást mindkét oldalon indítottak, azonban látványos sikereket egyik oldalon sem értek el. Az egyiptomiak újabb erőket szállítottak át a Szuezi-csatornán, amellyel egy október 14-re tervezett támadást készítettek elő, amire a szír vezetés kérte meg őket, mivel ekkorra a Golán-fennsíkon változás állt be a háború menetében. Izraeli oldalon a viszonylagos nyugalmat a veszteségek pótlására és a védelem megerősítésére használták fel.

Az egyiptomi támadás október 14-én 06.00-kor vette kezdetét, hosszabb tűzéségi előkészítést követően. A 2. Hadsereg sávjában a bal szárnyon a 18. gyaloghadosztály 15. páncélos dandárjának Rumána elleni támadása sikerrel indult, azonban ezt a délután folyamán az izraeliek megállították, majd viaszorították őket kiindulási állásaikba. Középen és a jobb szárnyon is elakadtak a védőkön. A 3. Hadsereg bal szárnyán egy páncélos dandár a Giddi-hágó és a Mitla-hágó elleni támadása során mintegy 10 km-re közelítette meg a hágókat, azonban itt a támadás elakadt. A jobb szárnyon egy páncélos dandár Rász-Szudar ellen indított támadása során körülbelül 20 km-t haladt előre, ekkor azonban az összehangolt páncélos- és légitámadások nyomán összeomlott, majd kiindulási állásaikba vonultak vissza.

Ez alatt a támadás alatt rengeteg páncélost vetettek be, csaknem kétezer harcokcsi nézett egymással farkasszemet. [6]

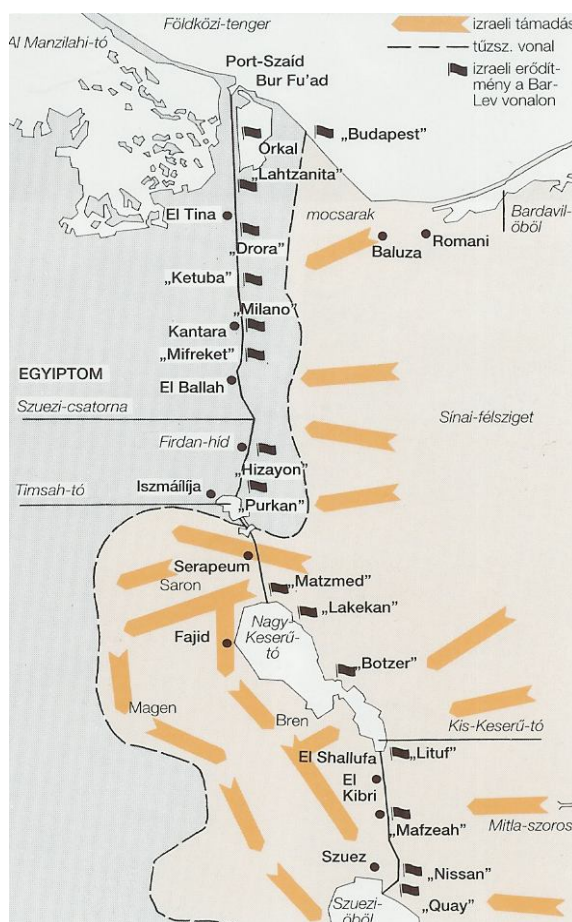
Az egyiptomi támadás azonban eleve kudarcra volt ítélve, mivel a támadásban a csatornán átszállított csapatokhoz képest aránytalanul kevés erőt vetettek be. A 20-22 dandárból mindössze 6-ot. Ennek következtében Izraelnek lehetősége nyílt arra, hogy megkezdje a döntő ellentámadást, amit Saron tábornok már október 7-e óta sürgetett.

A hadművelet a Vízöntő fedőnevet kapta, és lényege az volt, hogy a 2. és a 3. Egyiptomi Hadsereg találkozási pontjánál a Timszah-tó és a Keserű-tavak között, Deversoir közelében 1-2 hadosztállyal átkelnek a Szuezi-csatornán, majd ott hídfőt létesítve eldöntik a háborút. A terv ötletét az adta, hogy a 2. és 3. Hadsereg között egy körülbelül 25 km-es rés mutatkozott a csatorna keleti partján, amelyet az amerikai műholdak és az izraeli légifelderítés mindennap ellenőriztek. [6]

Az hadművelet október 15-én 17.00 órakor vette kezdetét és 16-án 09.00-ra már mintegy 30 harckocsi és 2000 főnyi gyalogság volt a túlparton. Az izraeliek szerencséjére az egyiptomi vezetés nem tett ellenlépéseket az akkor még gyenge hídfővel szemben, valószínűleg nem akarták elhinni a jelentéseket, vagy pedig teljesen meglepődtek ezen a lépésen. [7]

A következő napokban - rendkívül heves harcok közepette - sikerült a hídfőt megerősíteni és kiszélesíteni.

Október 20-ig az izraeli csapatok bekerítettek és felszámoltak jelentős egyiptomi erőket és elérték az el-Sallúfa-Kairo utat és a Szuez-Kairo vasútvonalat.



7. kép. Ellentámadás Szueznél [7]

A két fronton kialakult, - az arab országok szempontjából - egyre kedvezőtlenebb helyzet arra kényszerítette az arabokat, hogy tűzszünet megkötését javasolják, amit az ENSZ és a nagyhatalmak is támogattak. Ennek eredményeként született meg az ún. első tűzszünet, ami október 22-én 18.52 perckor lépett életbe. [6]

Október 22-én az izraeliek növelték a támadások ütemét, tudva, hogy a tűzszünet a nap folyamán életbe lép és jobb pozícióból akartak tárgyalni. A harcok azonban folytatódtak a tűzszünet életbelépése ellenére is, mindegyik fél a másikat vádolta a tűzszünet megsértésével.

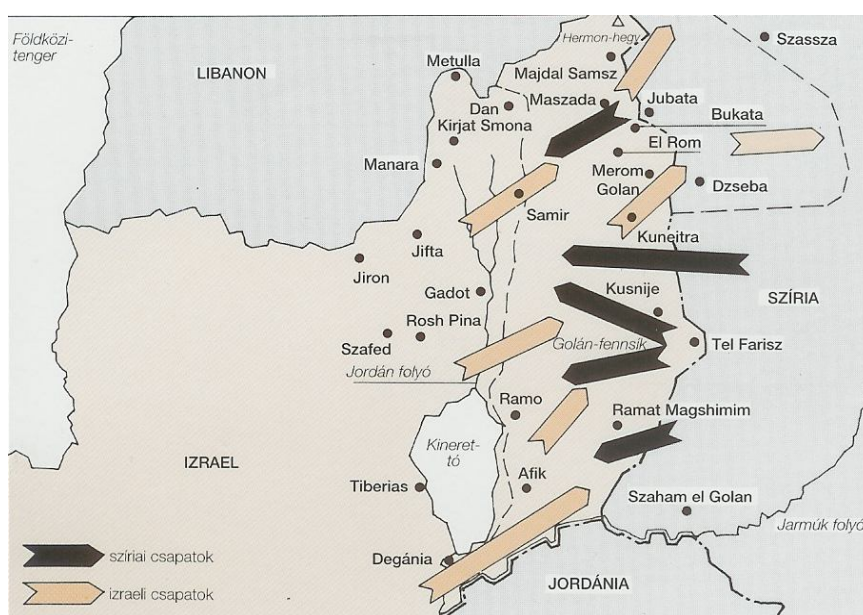
Egy izraeli páncéloshadosztály áttörve az egyiptomi védelmet, elfoglalta Abadiját és kiért a Szuezi-öböl partjára, ezzel bekerítve a 3. Hadsereg erőit.

A tűzszünet életbe lépése után a harcok ellenére a megállapított tűzszüneti vonalak nem változtak. Az izraeli csapatok a 3. Hadsereget végül teljesen bekerítették, habár Szuez városát nem sikerült maradéktalanul elfoglalniuk, ugyanígy a hídfő északi részén lévő Iszmajilját sem sikerült bevenniük. Ennek ellenére az izraeli támadás sikeres volt, hiszen a Szuezi-csatornán túli újabb területszerzéssel, komoly előnyre tettek szert a tűzszüneti tárgyalásokra.

Október 28-a után is folytak még kisebb összecsapások a Sínai-félszigeten, azonban a komolyabb hadműveletek véget értek.

A Golán-fennsík harcai

Az Északi Arcvonalon a szíriai csapatok támadása a Déli Arcvonallal egy időben, 1973. október 6-án tüzérségi és légi előkészítés után 14.20-kor indult.



8. kép. A Golán-fennsík harcai [7]

A szíriai támadást három hadosztály indította. A heves harcokban a sikerült áttörni az izraeli védelmet, a Bíbor vonalat, de nem tudták kibontakoztatni a támadást, mert a védők makacs ellenállásán megtört a lendület. Az Izraeli Légierő is bekapcsolódott a küzdelembe, de mint ahogy a Déli Arcvonalon, itt is élénk légelhárító tevékenység fogadta őket. Az első délután folyamán 34 gépüket érte rakétatalálat. Mire sikerült kiiktatni a rádiólokátorokat és tűzvezető berendezéseket és visszanyerni a légi fölényt, 80 gépüket veszítették el. [7]

7-én a szíriai ejtőernyőscsapatok elfoglalták a Hermon-hegység csúcsán lévő megfigyelőállást, ahonnan teljesen átláthatták a területet. Az első napon a szíriai támadás délen jól haladt, északon azonban hamar megállították egy gyalogdandár bevetésével.

Október 7-én a szíriaiak minden irányban folytatták a támadást, a főcsapást pedig az arcvonal közepére helyezték át, a Damaszkusz-Illuneitra úttól délre. A nap folyamán folyamatosan érkeztek a frontra mozgósított izraeli csapatok. A délelőtt folyamán az izraeli 7. páncélos dandár kénytelen volt visszavonulni az erőteljes szíriai támadások miatt.

Az arcvonal középső szakaszán a szíriaiak két páncéloshadosztálya megközelítette a Tibériás-tó keleti partját és Kfar-Nafferet, azonban egy izraeli páncélosdandár ellentámadása során estére visszafoglalta a várost. Az arcvonal északi részén az izraeli alakulatok harcolva

vonultak vissza a 7. gyaloghadosztály elől. Az izraeli csapatok az erősítések megérkezése után a Jákob testvérei-híd előtt és a Tibériás-tótól északkeletre megállították az előrenyomuló szír csapatokat.

Október 8-án reggelre az arcvonál középső és déli részén az izraeliek átvették a kezdeményezést, két izraeli hadosztály bekerítéssel fenyegette a szíriai 5. és 1. hadosztályt, melyek ezért 7-8 km-t visszavonultak. Az északi szakaszon azonban nem sikerült megállítani a szíriai erőket, ahol a védekező izraeli erők súlyos vereségeket szenvedtek.

Az összecsapások során az izraeli erők dezinformációs tevékenységének hatékonysága is csökkent. Helyenként ugyan sikerült a szíriai erők megtévesztése, például egy szíriai harcokosi zászlóalj támadási irányát a szíriai csapatvezetés rádióhálójában leadott megtévesztő paranccsal megváltoztatták és a zászlóaljat megsemmisítették, de az előző háborúhoz képest a szírek nagyobb hatékonysággal álltak ellen az elektronikai hadviselés e fajtájának. [1]

Október 9-én reggel a 7. szíriai gyaloghadosztály továbbfolytatta a támadást, bekerítették és megsemmisítették az izraeli 7. páncélosdandár egyes részeit. Az izraeliek azonban sikeres ellenlökést hajtottak végre a szíriai balszárny ellen és elvágták annak összeköttetéseit, így a szíriai erők kiindulási állásaikhoz vonultak vissza. Tehát így már az északi szakaszon is az izraeliek kezébe került a kezdeményezés.

Október 10-én Irak és Jordánia bejelentette, hogy belép a háborúba és csapatokat vezényel a frontra (Irak két páncéloshadosztály, valamint 100 db repülőgépet, Jordánia pedig egy páncélosdandárt indított el).

Az izraeli hadvezetés eldöntötte, hogy október 11-én döntő ellentámadást indítanak Szíria ellen, a Galán-fennsík északi részéről Damaszkusz irányába. Az izraeli erőket az el-Kuneitra-Damaszkusz irányba csoportosították.

Az ellentámadást négy páncélos ékkel indították, amelyeknek a feladata az volt, hogy átlépve a Bíbor-vonalat áttörjék a szíriai első védővonalat, amely a vonaltól 1-3 km-re húzódott és 5-7 km mély volt, és harcokosi-akadályokkal és aknamezőkkel volt megerősítve.

Az izraeli ellentámadás első napja sikerrel járt, több helyen áttörték a védőövet és 10-15 km-rel visszavetették a szíriai erőket, valamint megközelítették a második védőövet. Ekkor fordult a szír vezetés az egyiptomiakhoz, hogy indítsanak újabb támadást a Sínai-félszigeten az izraeli erők lekötésére.

Eközben a nemzetközi politikában különböző fejleményekre került sor, az Amerikai Egyesült Államok harckészültségbe helyezte erőit, megerősítette a Földközi-tengeren állomásozó 6. flottát, valamint a Szovjetunió is bejelentette, hogy "amennyiben Izrael folytatja bűnös tevékenységét, úgy ezt nem nézheti tétlenül". A nemzetközi közvélemény is elítélte Izrael újabb területszerzésre irányuló törekvését.

Az izraeli vezetés csapatainak azt a feladatot adta, hogy arcból támadják, illetve délről kerüljék meg a Damaszkusztól 25-30 km-re lévő második védőövet, hogy így Damaszkusz a nagy hatótávolságú tüzérség tüzeinek hatókörébe kerüljön.

Október 12-én az izraeliek elfoglalták Naszedzet, majd északkeleti irányba, Knaker felé fordult. Az előrenyomuló hadosztály elérte, hogy előttük páncélos erők bontakozzanak szét ellentámadásra, ezért megálltak, hogy ne sétáljanak bele a csapdába. Bevárták az őket követő páncéldandárt és egy un. tűzsákot készítettek elő, ahol az ellenséges páncélos erőket csapdába ejthetik és megsemmisíthetik. Mint kiderült ezek a páncélos erők a 3. iraki páncéloshadosztály voltak.

Október 13-án reggel az iraki csapatok megindították a támadásukat, és amikor 2-300 m-re megközelítették a "tűzsákot" az izraeli csapatok tüzet nyitottak, rövid idő alatt 80 iraki harcokosit kilőttek. Az iraki ellenlökés így megghiúsult, ezután ők is visszavonultak a második

védőövbe, ahová a nap folyamán beérkezett a jordániai páncélos dandár is. Ezen a napon egyébként az izraeli csapatokat feltöltötték és pihentették.

Október 14-én az arcvonal némileg megszilárdult. Október 15-én a szíriai parancsnokság felkészült, hogy a jordániai páncélos dandárral, az idő közben beérkezett szaúd-arábiai páncélos dandárral, a 3. iraki páncéloshadosztállyal és a 9. szíriai gyaloghadosztály egy dandárjával 16-án északi irányban támadást hajtson végre az Izraeli csapatok ellen.

Október 16-án a támadás megindult, ám a 3. iraki páncéloshadosztály állásaiban maradt, ezért az ellentámadás elakadt, így visszatértek kiindulási állásaikba. Délután az irakiak megkésve támadást indítottak, ám rövid idő alatt 60 harckocsit vesztek és visszavonultak. Az ellencsapás így sikertelen maradt, ezek után két napig csak tűzérési párbaj folyt és az izraeli légierő szíriai célpontokat bombázott. A zavarótevékenységeknek köszönhetően a szír légvédelem nem volt sikeres a támadókkal szemben.

Október 19-én a szíriai, jordániai és az iraki csapatok több ellenlökést hajtottak végre, sikertelenül. Október 24-én Szíria, Jordánia és Irak is elfogadta az ENSZ 339. sz. határozat tűzszüneti javaslatát, így a harcok az Északi Arcvonalon véget értek. Október 25-én az ENSZ BT-a 340. sz. határozatában a 22-ei tűzszünet harci helyzete alapján határozta meg a tűzszüneti vonalat. [6]

Október 27-én a Déli Arcvonalon is tárgyalni kezdtek az egyiptomi és izraeli erők képviselői a szuezi-kairói műút 101-es kilométerkövénel. A megbeszélések november 11-ig tartottak és hat pontban állapodtak meg, amelyek közül az október 22-i helyzet alapján megállapított tűzszüneti vonal váltotta ki a legnagyobb vitát.

November–decemberben Genfben megkezdődtek a békekonferencia előkészületei, melyet követően 1974 január 18-án az izraeli és az egyiptomi vezérkari főnök aláírta a Déli Arcvonalra vonatkozó csapatszétválasztási megállapodást. Ennek lényege a következő volt: Izrael visszavonja csapatait a Szuezi-csatorna nyugati partjáról, a keleti parton levő erői pedig 20-30 km-es sávban csökkentett erővel helyezkednek el; ugyanígy tesznek az egyiptomiak is 8-12 km mélységben a csatorna nyugati partján, majd megnyitja a Szuezi-csatornát, és a Vörös-tenger bejáratát. A két fél között 6-8 km széles "ütközőövezetet" létesítenek, amelyet az ENSZ csapatok felügyelnek.

Az Északi Arcvonalon a kisebb összecsapások 1974 áprilisáig is eltartottak. Májusban a csapatszétválasztási tárgyalásokon némi előrelépés történt, így május 30-án a két fél elfogadta a megállapodást, amit május 31-én alá is írtak.

Ennek lényege a következő volt: Izrael visszavonja csapatait Szassza város körzetéből, kiürít kb. 770 km² elfoglalt területet; Izrael Kuneitra városból csapatait 300 m-re nyugatra vonja vissza; 500 m-től 4 km-ig terjedő ütközőövezetet hoznak létre az ENSZ erők ellenőrzése mellett, a csapatszétválasztást azonnal megkezdik, a hadifoglyokat kicserélik.

ÖSSZEGZÉS

A negyedik arab-izraeli háború előtt az arab erők komoly fejlesztéseket hajtottak végre haderejükben, beleértve az elektronikai hadviselési képességeiket is. Olyan speciális szakcsapatokat hoztak létre, amelyek hatékony felderítést és zavarást tudtak kifejtetni, ugyanakkor ellenállóak voltak az izraeli zavarásoknak is. A csapatlégvédelem fejlesztése óriási méreteket öltött. Izrael kissé elbizta magát, ezért nem fordított kellő figyelmet az arab készülődésekre. Ez odáig vezetett, hogy a háború első szakaszának végére az atomfegyver bevetését is fontolóra vette az izraeli vezetés. Szerencsére azonban a helyzet megváltozása miatt erre nem került sor. A háború után Izraelben is megerősítették az elektronikai hadviselési kutatásokat, fejlesztéseket. Nagymértékben automatizálták a zavarberendezéseket, a korszerűsítették a frekvenciaugratásos rádióállomásait.

Ebben a háborúban is egymásnak feszült, ha áttételesen is a két nagyhatalom. A vietnami konfliktust követően, itt is amerikai és szovjet fegyverek álltak egymással szemben. Az alkalmazásukkal kapcsolatos tanulságokat mindkét nagyhatalom felhasználta a további fejlesztésekhez. Megerősödött az a nézet, miszerint az elektronikai hadviselést elsőrendű feladatnak kell tekinteni. A világ majd húsz évvel később, az első Öböl-háborúban tapasztalhatta, hogy ezt komolyan is vették.

Felhasznált irodalom

- [1] Bokor Imre - Papp Iván - Várhegyi István: Elektronikus Hadviselés Bp., Műszaki könyvkiadó, 1992. . ISBN: 963 10 9415 4
- [2] Gál József: A közel-keleti légi háborúk története Top Gun 1997/9 20-21.oldal
ISSN 0866-3165
- [3] Mario de Arcangelis: Electronic warfare Blanford Press Ltd. 1985.
ISBN 0 7137 1501 4
- [4] Gál József: A közel-keleti légi háborúk története Top Gun 1997/10 22.oldal
ISSN 0866-3165
- [5] Gál József: A közel-keleti légi háborúk története Top Gun 1998/1 20.oldal
ISSN 0866-3165
- [6] Réti Ervin: Háború és béke a Közel-keleten. Bp., Zrínyi, 1975.
ISBN: 9633260124
- [7] Ian V. Hogg: Az izraeli hadigépezet Quatro Puglising Limited, 1983
ISBN: 9638380934
- [8] <http://forums.bistudio.com/showthread.php?t=37177&page=4>
- [9] http://en.wikipedia.org/wiki/File:SA-6_Gainful_SAM.JPG
- [10] <http://hu.wikipedia.org/wiki/ZSZU-23-4>